

Vytautui Didžiajam atminti – paskaita apie valdovo įvaizdį

Menotyrininkė dr. G. Mickūnaitė.

Didžiojo kunigaikščio atminimui skirti istoriniai vakarai muziejuje buvo pradėti organizuoti netrukus po nepriklausomybės atgavimo. Ilgainiui jie tapo tradicija. Apie Vytautą Didįjį, jo epochą, pranešimus ruošė muziejaus darbuotojai, o nuo 2000 metų savo žiniomis su plačiąja visuomene kviečiami pasidalyti istorijos tyrėjai. Kalbama apie tai, kas mažiau žinoma, apie tai, ko neperskaitysi mokyklos vadovėlyje. Dažnas susidomi, o ką tais laikais, kai kunigaikštis Vytautas gyveno, žmonės valgė, kaip rengėsi, ar rašydavo laiškus ir kas juos gabendavo... Taip įsiklausant į lankytojų susidomėjimo objektus ir gimsta vakaro tema, o tada jau ieškoma dirbančio ta linkme mokslininko. Kartais nuskamba pranešimų specialiojoje literatūroje jau publikuotomis temomis, kartais – dar tik nagrinėjamos ir apie kurias informacija nebuvo viešinta. Bet kokių atveju galimybė tiesiogiai užduoti rūpimą klausimą vienos ar kitos srities žinovui yra neįkainojama.

Prisimenant renginio istoriją, neįmanoma neprisiminti daugelio nuostabių akimirų, praleistų po reprezentacinės menės skliautais. Apie Vytauto Didžiojo tėviškę, Senusius Trakus čia pasakojo jų tyrėjas, archeologas dr. Albinas Kuncevičius. Apie neįmintas mįsles, dėl kurių daugybę metų nenumirsta ne tik istorikai, savo pasvarstymais dalijosi dr. Artūras Dubonis, Vytauto dvarą, jo struktūrą bei kasdienybę analizavo dr. Rimvydas Petrauskas. Apie dvaro užkulisius, gyvenimą pasakojo dr. Rūta Čapaitė, kostiumo raidą LDK pristatė dr. Rūta Guzevičiūtė, dvasinio

IN THE MEMORY OF VYTAUTAS THE GREAT – A LECTURE ON THE RULER'S IMAGE

Brigita BALČYTIENĖ

The historical evenings in the memory of the Grand Duke of Lithuania Vytautas were first held in the Island Castle of Trakai History Museum soon after the restoration of Lithuania's Independence. In the long run, they became a nice tradition. In the beginning, presentations about Vytautas the Great and his epoch were delivered by the workers of the museum, while since 2000 historians are invited to share their knowledge with the wide public. They mostly speak about the not so well-known facts and what cannot be found in schoolchildren's textbooks. The publication introduces to the traditional public event held to mark the 579th death anniversary of Vytautas the Great organized by Trakai History Museum on 27 October 2009.

Brigita BALČYTIENĖ

Trakų istorijos muziejus, minėdamas Vytauto Didžiojo 579-ąsias mirties metines, spalio 27 dieną sukvietė istorija besidominčią visuomenę į tradicinį viešą renginį. Menotyrininkė dr. Giedrė Mickūnaitė skaitė paskaitą „Vytautas Didysis. Valdovo įvaizdis“. Didžiojoje pilies menėje renginio dalyviai klausėsi klasikinės muzikos koncerto, kurį parengė Trakų meno mokyklos mokytojai ir mokiniai. Vakara vainikavo įspūdingas ugnies ir šokio studijos „Čiutyta“ fakyro ugnies šou.

paveldo klodą praskleidė ir sąsają su Vytauto epocha bei užkoduotos legendose informacijos ieškojo etnologė Gražina Kadžytė, apie Didžiojo kunigaikščio insignijas, Katedroje rastą žiedą (menamai galėjusį priklausyti valdovui) svarstė archeologas dr. Eugenijus Svetikas. Kodėl Vytautą vadiname Didžiuoju, aiškino istorikas Tomas Baranauskas, o politologė Inga Baranauskienė bandė į Vytautą Didįjį pažvelgti ne kaip į politiką, o kaip į žmogų, kuris, kaip ir kiti mirtingieji, svajojo, mylėjo ir kentėjo.

Šiais metais Vilniaus dailės akademijos docentės dr. G. Mickūnaitės paskaitoje nebuvo aptarinėjamas Vytauto Didžiojo gyvenimas ar politiniai pasiekimai. Daugiau dėmesio buvo skirta jo veiklos vertinimams ir atminimui. Mokslininkė teigia, kad „Vytautas buvo pagrindinis savo, kaip didžiojo valdovo, įvaizdžio kūrėjas, o jo amžininkai bei vėlesnės kartos šį įvaizdį papildė ir pritaikė savo reikmėms bei valdžios sampratoms. Vytauto įvaizdis pergyveno Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę ir ypač išpopuliarėjo tarpukario Lietuvos Respublikoje“.

Paskaita chronologiškai apėmė visą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gyvavimo laikotarpį, nevengiant ekskursų į XX amžių ir šių dienų aktualijų. Buvo nagrinėjami du Vytauto įvaizdžiai – gerojo valdovo ir tirono. Mokslininkės teigimu, paradoksalu, bet šie priešingi vertinimai buvo grindžiami tais pačiais Didžiojo kunigaikščio būdo bruožais ar jo gyvenimo faktais. Kaip ir visais laikais, valdovo vertinimas priklausė nuo pačių vertintojų. Kas jie buvo, koks buvo jų santykis su Vytautu ar Lietuva, kokių tikslų buvo siekta.

Savo paskaitoje dr. Giedrė Mickūnaitė analizavo Trakų pilies bei Vytauto Didžiojo statytos Trakų parapijinės bažnyčios freskas, pateikdama analogų iš Lenkijos ir Rusijos to laikmečio būdingos sieninės tapybos. Kalbėjo apie kunigaikščio portretus ir ikonografinius šaltinius.

Paskaita susilaukė didžiulio susidomėjimo, lektorė buvo apipilta klausimais. Ne visi siejosi su analizuojama tema. Bet jie suformulavo kitų renginių aktualijas. ■

Sigitos Nemeikaitės nuotr.

Renginio dalyviai Trakų salos pilies didžiojoje menėje.